

SZEGÉNYSÉGGKUTATÁS

2023
NYÁR

Egyensúly
Intézet

FRIEDRICH
EBERT
STIFTUNG

Április óta havi 30 ezer forinttal nőtt a szűkös megélhetéshez szükségesnek tartott jövedelmi szint

Bár egyre kevesebbet költünk a boltokban, és az infláció sem csillapodik, az [Egyensúly Intézet](#) szubjektív szegénységi trendeket vizsgáló 2023. júniusi közvélemény-kutatása szerint a magyar társadalom nem lett pesszimistább az anyagi lehetőségeit illetően a legutóbbi, tavaszi hasonló felmérés óta. Ugyanakkor a szűkös megélhetéshez szükségesnek tartott bevétel átlagosan havi nettó 220 ezer forintról havi nettó 250 ezer forintra nőtt az elmúlt három hónapban. Emellett 4 százalékponttal nőtt azok tábora, akik nem tudják megteremteni az átlagos életvitelhez szükséges anyagi feltételeket.

Az Egyensúly Intézet legutóbbi, áprilisi kutatásához képest nincs jelentős elmozdulás a szegénységet mérő kérdések egyes dimenzióiban, de a tavaly téli eredményekkel összevetésben jóval optimistábbak a magyarok: több háztartás számol bevételnövekedéssel, és kevesebbeknek okoz gondot a fűtésszámlák kiegyenlítése, a változatos étrend biztosítása, valamint egy nagyobb összeg kifizetése, mint 2022 végén. Az összkép továbbra sem biztató, hiszen **tízből négy magyar nem rendelkezik a szűkös megélhetéshez szükségesnek tartott minimális jövedelemmel**, továbbá a lakosság több mint negyede (28 százalék) nem tudna megbirkózni egy 100 ezer forintos, hirtelen keletkező kiadással.

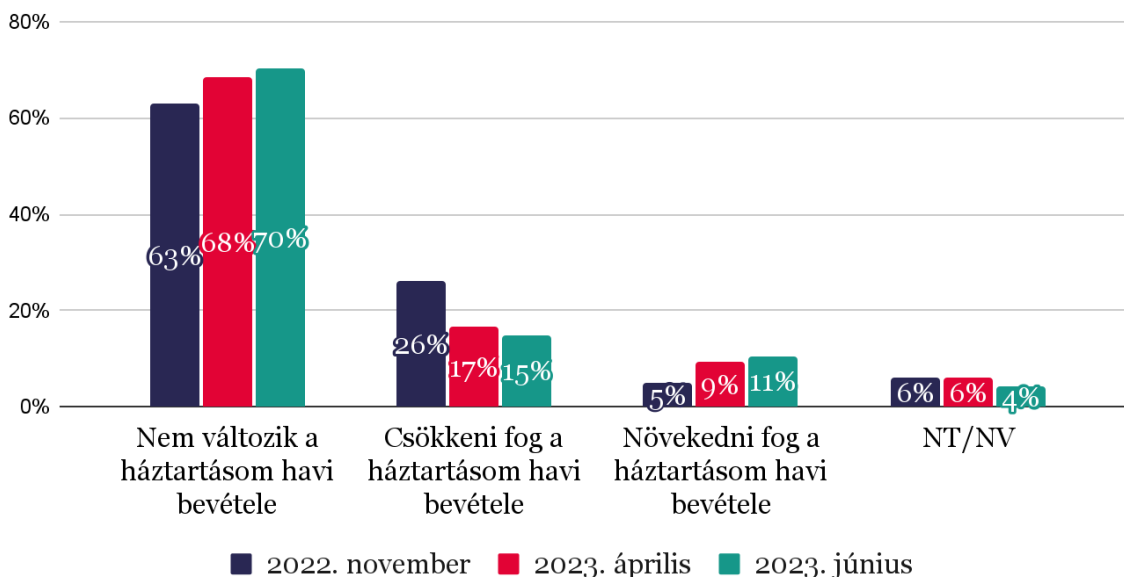

A háztartások egyre kisebb aránya számol bevételcsökkenéssel

Az Egyensúly Intézet kutatása alapján a magyar háztartások 70 százalékának nem fog változni a havi bevétele, 15 százalék viszont bevételcsökkenést vár a következő negyedévben. Emellett nagyjából minden tizedik (11 százalék) megkérdezett véli úgy, hogy háztartása bevételei kifejezetten növekedni fognak az elkövetkezendő három hónapban. A jövedelemmel kapcsolatos optimizmus elsősorban a felsőfokú végzettséggel rendelkezők körében tapasztalható: minden negyedik diplomás (25 százalék) kalkulál bevételnövekedéssel. Idősorosban azt látjuk,

hogy a jövedelmi pesszimizmus november óta mérséklődik, miközben egyre bővül azoknak a tábora, akik anyagi gyarapodással vagy stagnálással számolnak.

Ön szerint a következő három hónapban emelkedni vagy csökkenni fog az ön háztartásának havi bevétele? Kérem, hogy most ne csak saját bevételeire gondoljon, hanem minden Önnel együtt élő családtag bevételeire is!

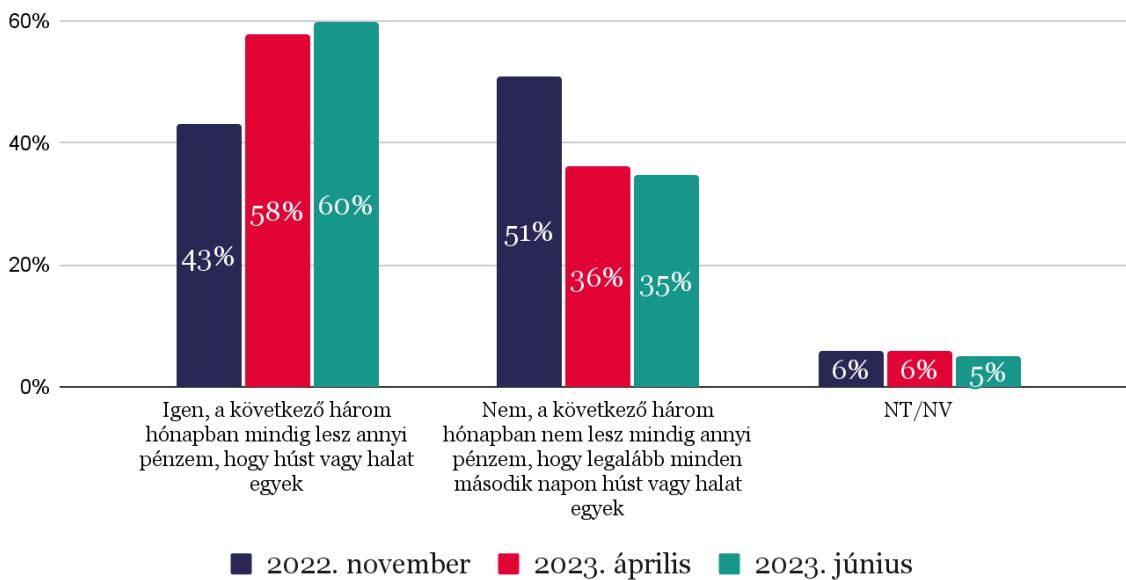
1. ábra: Ön szerint a következő három hónapban emelkedni vagy csökkenni fog az ön háztartásának havi bevétele? Kérem, hogy most ne csak saját bevételeire gondoljon, hanem minden önnel együtt élő családtag bevételeire is! | százalék

A magyarok közel kétharmada elképzelhetőnek tartja, hogy minden második napon húst vagy halat tegyen a vacsoraasztalra

A megkérdezettek 60 százaléka szerint lesz annyi pénze a következő negyedévben, hogy minden második napon húst vagy halat egyen, viszont nagyjából minden harmadik ember (35 százalék) számolt be ennek az ellenkezőjéről. Az áprilisi és a júniusi adatfelvétel között nem mutatkozott hibahatáron túli különbség, érdemi eltérést csak novemberhez képest regisztráltunk (+25 százalék). Minél idősebb valaki, annál kevésbé gondolja úgy, hogy legalább minden második napon húst vagy halat tehet az asztalra. Településtípus szerinti bontásban a községi lakosok bizonyultak a legpesszimistábbnak: az országos

átlagnál 5 százalékponttal gondolták kevesebben, hogy lehetőségük lesz húsból gazdag táplálkozásra a következő negyedévben.

Ön szerint a következő három hónapban pénzügyileg megengedheti magának vagy nem engedheti meg magának, hogy legalább minden második napon húst vagy halat egyen?

2. ábra: Ön szerint a következő három hónapban pénzügyileg megengedheti magának, vagy nem engedheti meg magának, hogy legalább minden második napon húst vagy halat egyen? | százalék

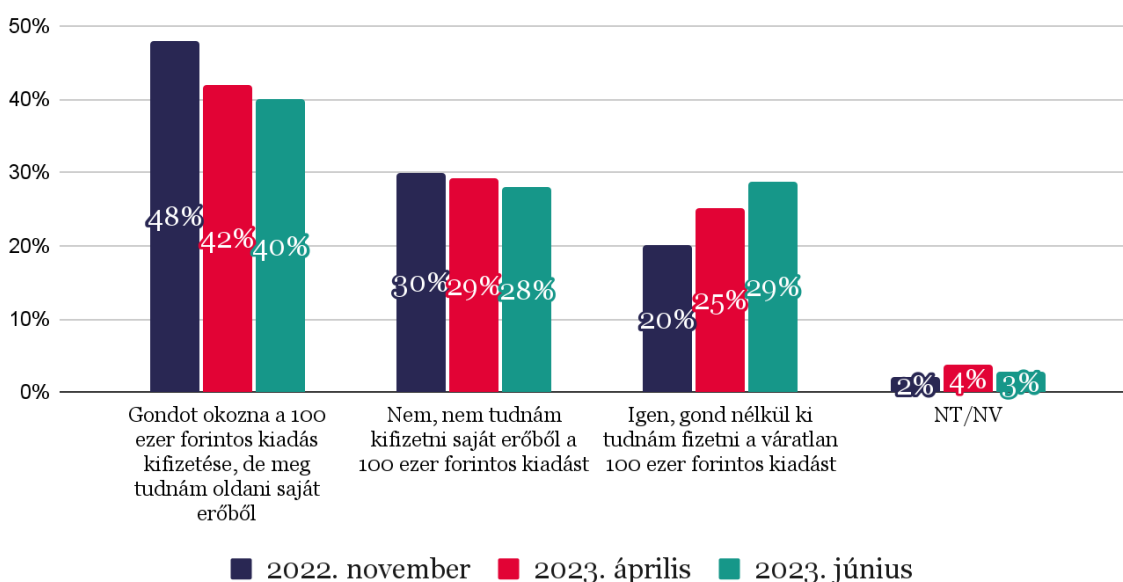
Csupán a magyarok negyede tudna megbirkózni egy nagyobb összegű váratlan kiadással

A 2023. júniusi eredmények alapján a magyar lakosság 40 százalékának problémát okozna egy 100 ezer forintos kiadás fedezése, de még meg tudná oldani saját erőből. A megkérdezettek több mint negyede (28 százalék) viszont úgy látja, hogy ekkora összegű hirtelen keletkező költséggel már egyáltalán nem tudna megbirkózni.

Ugyanakkor a kutatás eredményei szerint közel minden harmadik (29 százalék) ember gond nélkül ki tudna fizetni 100 ezer forintot egy váratlanul keletkezett

kiadásra. A korábbi felmérésekhez képest a nyári adatok pozitívabb képet festenek a felnőtt lakosság pénzügyi helyzetéről: hibahatáron túli arányban (4 százalékponttal) növekedett azoknak a tábora, akik számára nem jelentene problémát egy nagyobb összeg kifizetése. Az eredmények értelmezése során ugyanakkor azt is érdemes figyelembe venni, hogy november és május között az átlagos infláció 24,2 százalék volt, aminek következtében a kérdésben szereplő 100 ezer forint vásárlóértéke is jelentős mértékben csökkent.

Ha holnap egy váratlan, de halaszthatatlan 100 ezer forintos kiadása lenne, akkor saját erőből ki tudná fizetni a 100 ezer forintot vagy nem tudná kifizetni a 100 ezer forintot?

3. ábra: Ha holnap egy váratlan, de halaszthatatlan 100 ezer forintos kiadása lenne, akkor saját erőből ki tudná fizetni a 100 ezer forintot, vagy nem tudná kifizetni a 100 ezer forintot? | százalék

A településtípus szerinti bontásból látható, hogy e tekintetben a fővárosiak helyzete a legkedvezőbb: 37 százalékuk gond nélkül kifizetne egy ekkora összeget, miközben csupán 21 százaléknyan vannak azok, akik egyáltalán nem tudnának megbirkózni a helyzettel. A legkiszolgáltatottabbak ezúttal is 60 év feletti, illetve a községekben lakók.

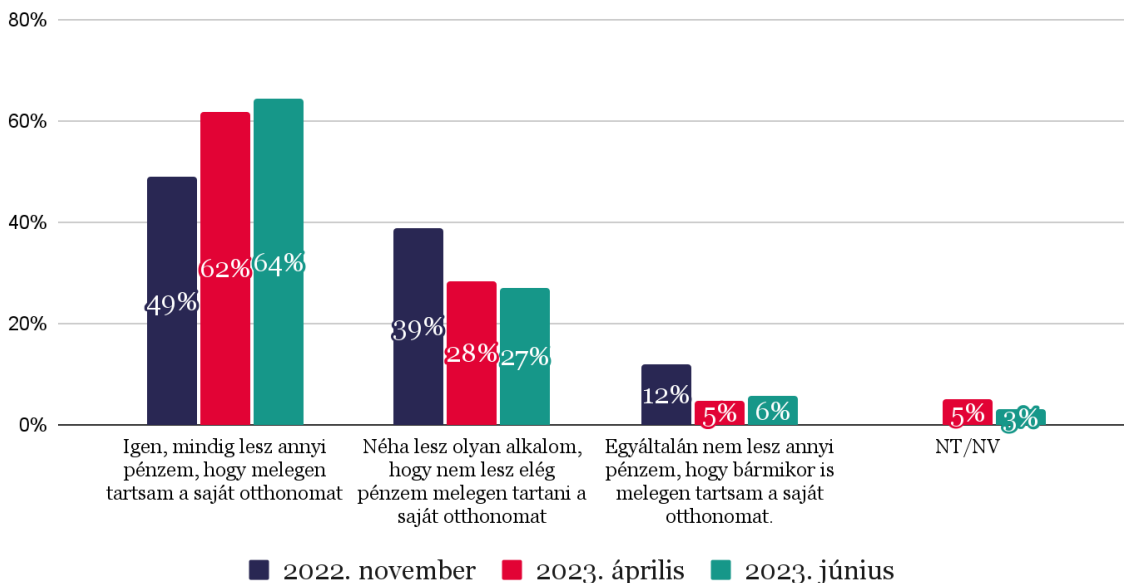

Minden harmadik magyarnak problémát okozhat a fűtésszámla kifizetése a következő negyedévben

Az Egyensúly Intézet 2023. júniusi kutatása alapján a megkérdezettek többségének, **64 százalékának** lenne annyi pénze a következő negyedévben, kifizesse a fűtésszámláját. A magyarok **27 százalékának** viszont problémát okozhat a fűtésszámla kiegyenlítése, miközben további 6 százalék számol azzal, hogy egyáltalán nem lesz annyi pénze az otthonát – ha szükség lenne rá – melegen tartsa. A legutóbbi, áprilisi eredményekhez képest nem történt érdemi – azaz hibahatáron belüli – elmozdulás, novemberhez képest ugyanakkor szignifikánsan optimistább a hangulat. Mindez annak is köszönhető, hogy a fűtés és a fűtésszámlák kérdése nyilvánvalóan kevésbé foglalkoztatja az embereket a tavaszi, illetve a nyári hónapokban.

Az életkor tekintetében továbbra is az látszik, hogy minél idősebb valaki, annál jobban tart attól, hogy a következő három hónapban nem lesz képes megfelelő hőmérsékleten tartani a lakóhelyét. Településtípus szerinti bontásban egyértelműen a városokban élők a legkiszolgáltatottabbak: közel 39 százalékuk csak kisebb-nagyobb nehézségek árán (34 százalék) vagy egyáltalán nem tudná kifűteni az otthonát (5 százalék).

Ön szerint a következő három hónapban lesz annyi pénze vagy nem lesz annyi pénze, hogy mindig melegen, azaz az otthoni teendőkhöz, alváshoz megfelelő hőmérsékleten tartsa a saját otthonát?

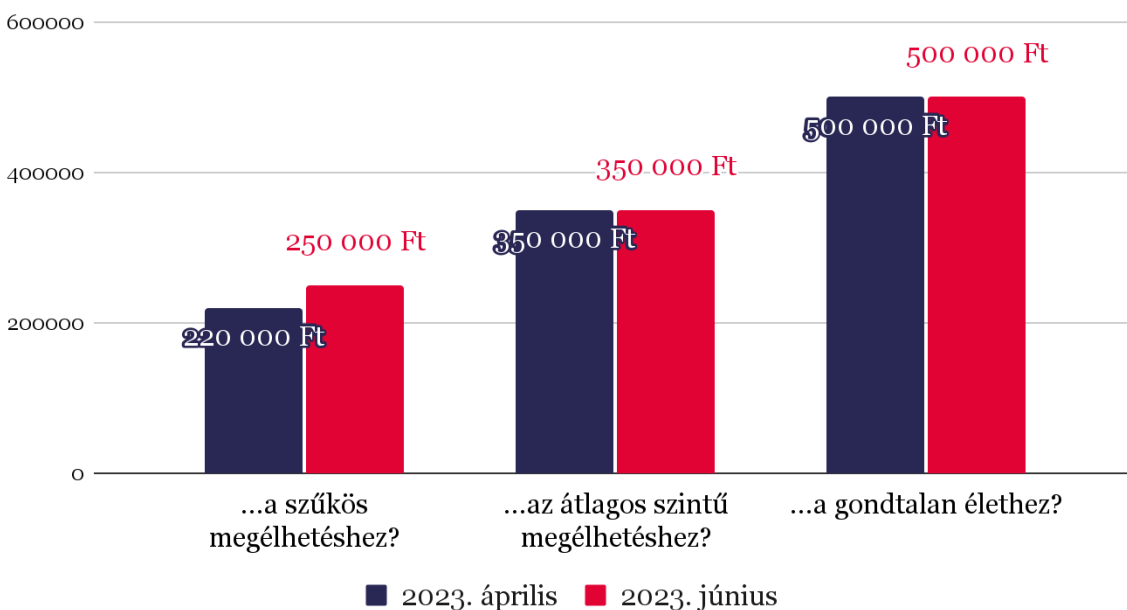
4. ábra: Ön szerint a következő három hónapban lesz annyi pénze, vagy nem lesz annyi pénze, hogy mindig melegen, azaz az otthoni teendőkhöz, alváshoz megfelelő hőmérsékleten tartsa a saját otthonát? | százalék

Április óta 30 ezer forinttal nőtt a szűkös megélhetéshez szükségesnek tartott jövedelmi szint

Az Egyensúly Intézet negyedévente megjelenő kutatásában arra is rákérdez, hogy a magyaroknak egyéni szinten mekkora összegre van szükségük a szűkös, az átlagos szintű, illetve a gondtalan élethez.¹ A legfrissebb eredmények alapján **egy magyar állampolgárnak jellemzően havi nettó 250 ezer forint kellene a szűkös megélhetéshez. Az átlagosnak tartott életvitelhez a megkérdezettek fejenként havi nettó 350 ezer forintra, a gondtalan megélhetéshez pedig már havi nettó 500 ezer forintra lenne szükségük. Az áprilisi adatfelvételhez képest a szűkös megélhetéshez szükséges összeg tekintetében találunk jelentős eltérést: a megkérdezettek szerint ma már 30 ezer forinttal több kell a létszükségletek biztosításához.**

¹ A 2022. novemberi kutatásban még a háztartások anyagi szükségleteit vizsgáltuk, ám módszertani okokból 2023-ban már az egyéni igényekre kérdeztünk rá az adatfelvétel során.

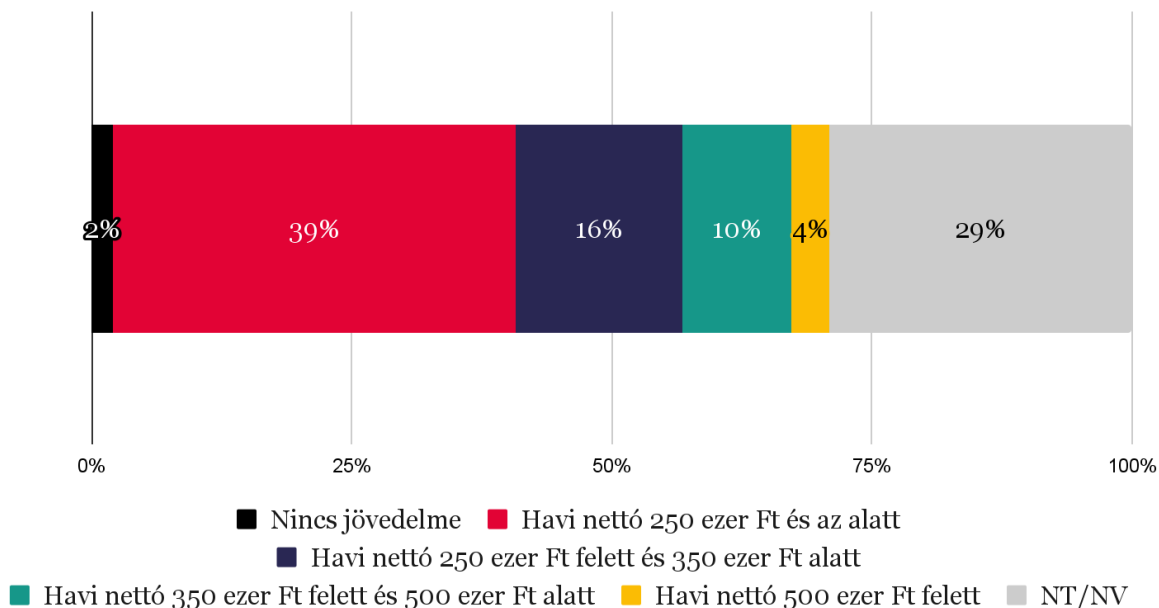
Önnek csak egyedül személy szerint mekkora összegre lenne szüksége...

5. ábra: Önnek egyedül, személy szerint mekkora összegre lenne szüksége a szűkös megélhetéshez; az átlagos szintű megélhetéshez; a gondtalan élethez? | a válaszok medián értéke

Ehhez képest a megkérdezettek 41 százaléka keres kevesebbet havi nettó 250 ezer forintnál, vagyis tizből négy magyar – házastársi vagy rokoni támogatás nélkül – nem rendelkezik a szűkös megélhetéshez minimálisan szükségesnek tartott jövedelemmel. Érdeemes rámutatni arra is, hogy a magyarok 2 százaléka egyáltalán nem rendelkezik jövedelemmel. Emellett az eredmények arról tanúskodnak, hogy a megkérdezettek 16 százaléka visz haza havi nettó 250 ezer és 350 ezer forint közötti összeget, így összességében elmondható, hogy a magyar társadalom 57 százaléka nem tudja megteremteni az átlagosnak tekintett életszínvonalhoz szükséges anyagi feltételeket. Mindez 4 százalékponttal több a tavaszi adatokhoz képest (53 százalék → 57 százalék).

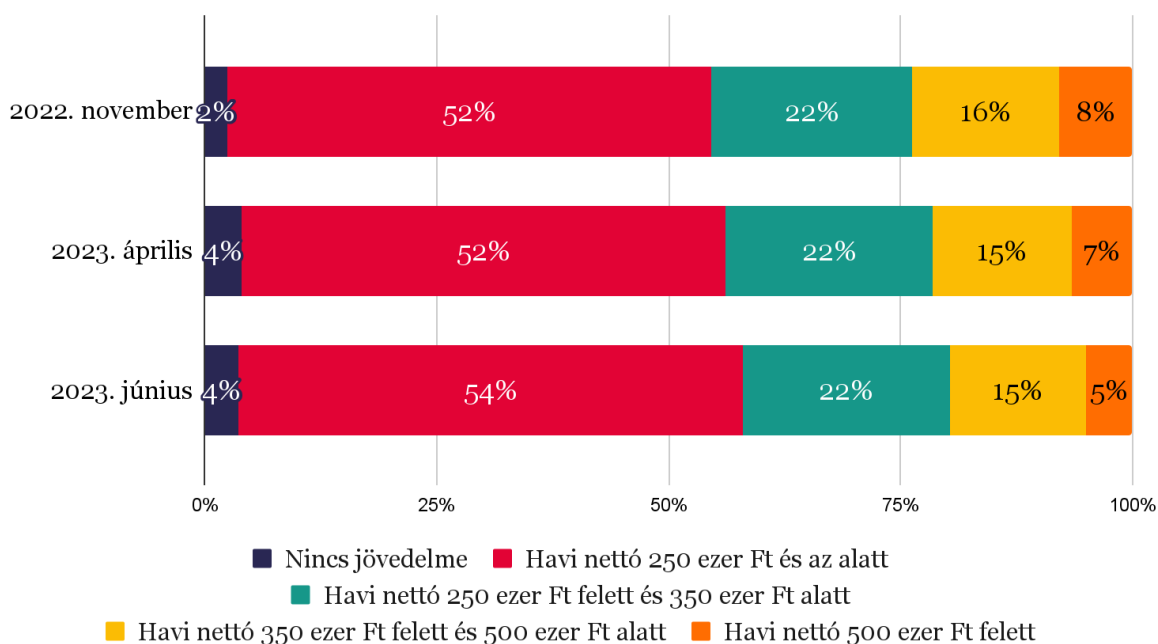
Mennyi az Ön nettó (amit kézhez kap) jövedelme (munkahelyi bére/nyugdíja/ösztöndíja) havonta? (teljes minta)

6. ábra: Mennyi az ön nettó (amit kézhez kap) jövedelme (munkahelyi bére/nyugdíja/ösztöndíja) havonta? Kérem, hogy minden plusz munkát (másodállást, mellékállást, alkalmi jövedelmet stb.) is értsen bele! |százalék, teljes minta

Az áprilisi eredményekkel összhangban **az átlagos és a gondtalan életvitelhez szükséges jövedelmi sávba (350–500 ezer forint) jelenleg a magyarok 10 százaléka tartozik, és a társadalom mindössze 4 százaléka mondhatja el magáról, hogy a gondtalan élethez szükséges összeghatár felett keres.** A magasabb iskolai végzettség továbbra is magasabb jövedelmi elvárásokkal párosul, miközben ellenkező mintázat fedezhető fel a korcsoportok között: minél idősebb valaki, annál alacsonyabbak az anyagi igényei.

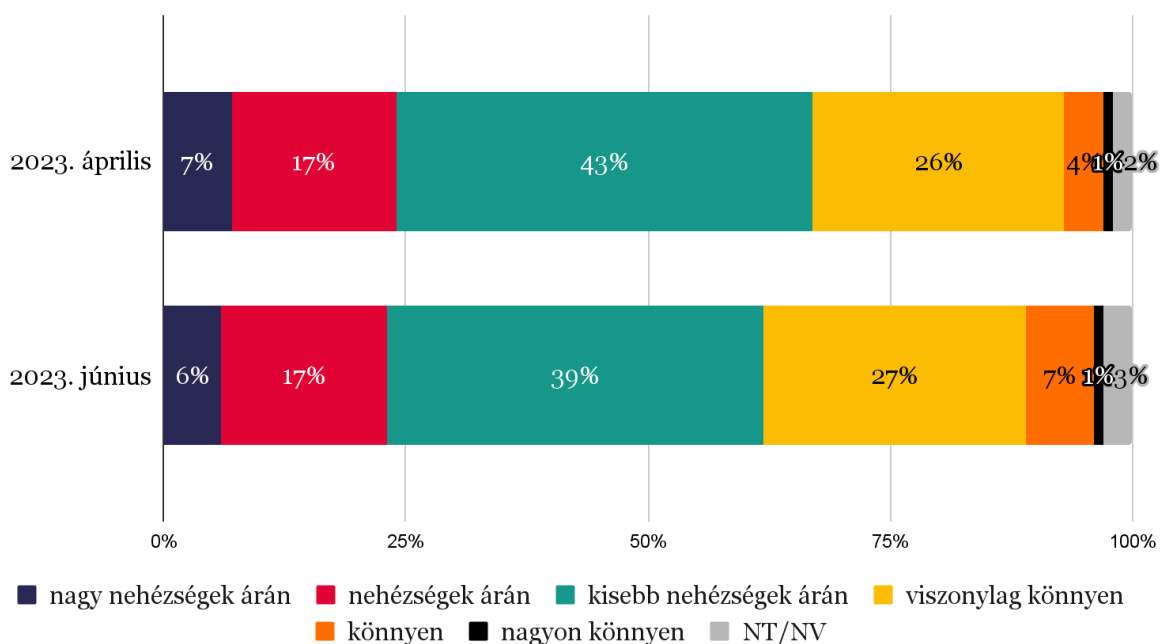
Mennyi az Ön nettó (amit kézhez kap) jövedelme (munkahelyi bére/nyugdíja/ösztöndíja) havonta? (a válaszadók arányában)

7. ábra: Mennyi az ön nettó (amit kézhez kap) jövedelme (munkahelyi bére/nyugdíja/ösztöndíja) havonta? Kérem, hogy minden plusz munkát (másodállást, mellékállást, alkalmi jövedelmet stb.) is értsen bele! |százalék, a válaszadók arányában

A magas válaszmegtágadási arány miatt azt is megvizsgáltuk, hogy a jövedelmek hogyan alakulnak az érvényes választ adók körében. Az eredményekből kitűnik, hogy az egyes adatfelvételek között nincs jelentős különbség. A legfrissebb eredmények szerint a válaszadók 58 százaléka a szűkös megélhetéshez szükséges összeghatár alatti jövedelmet kapott kézhez. További 22 százalék arról számolt be, hogy nettó 250 ezer forint feletti és 350 ezer alatti összegre számíthat havonta. Vagyis a válaszadók 80 százaléka nem jut hozzá az átlagos igények kielégítéséhez szükséges jövedelemhez. **Mindössze a válaszadók ötöde (20 százalék) visz haza átlagosnak gondolt vagy afeletti összeget.**

Véleménye szerint, hogyan tudja fedezni az Ön háztartása a szokásos kiadásokat?

8. ábra: Véleménye szerint hogyan tudja fedezni az ön háztartása a szokásos kiadásokat? | százalék

Az Egyensúly Intézet negyedéves szegénységkutatása azt is megvizsgálja, hogy magyar háztartásoknak mekkora nehézséget okoz a szokásos kiadások, így például a rezsi- és élelmiszerköltségek fedezése. Az eredmények alapján nincs észrevehető különbség a tavaszi és a nyári adatok között. **2023 júniusában a háztartások 7 százaléka nagy, 17 százaléka pedig csak közepes nehézségek árán tudta fedezni a szokásos kiadásokat.** A megkérdezettek **39 százaléka** arról számolt be, hogy a háztartás finanszírozását **kisebb erőfeszítések árán tudja csak megoldani.** Ez azt jelenti, hogy a magyar háztartások **62 százaléka csak kisebb-nagyobb nehézséggel képes fedezni a hétköznapi költségeit.** Kedvezőbb körülményekről a megkérdezettek **35 százaléka számolt be:** 27 százalékuk viszonylag könnyen, 7 százalékuk könnyen, 1 százalékuk pedig nagyon könnyen menedzseli háztartása anyagi vonzatait. A tavaszi eredményekhez képest a magyar társadalom optimistábbnak tűnik: **4 százalékponttal bővült azoknak a tábora, akik gond nélkül képesek fedezni a háztartásuk pénzügyi szükségleteit (31 százalék → 35 százalék).**

Módszertan

Az Egyensúly Intézet negyedéves szegénységkutatásai személyes megkérdezéssel, reprezentatív mintán készülnek, 1000 fő megkérdezésével. A megkérdezettek együttesen az ország 18 éves és annál idősebb lakosságát képviselik. A közvélemény-kutatás során kapott adatok legfeljebb plusz-mínusz 3,2 százalékkal térhetnek el attól, amit akkor kaptunk volna, ha minden választókorú személyt megkérdeztünk volna az országban. A megkérdezettek kiválasztása kétlépcsős rétegzett mintavétellel, a teljes véletlent biztosító módszerrel történik, vagyis minden felnőtt magyar állampolgárnak azonos esélye van a mintába kerülésre. Az adatfelvételt a ZRI Závecz Research végezte. Jelen kutatás adatfelvételi ideje: 2023. június 20–29. Az Egyensúly Intézet következő, a szegénységgel és a jövedelemekkel kapcsolatos közvélemény-kutatása 2023 őszén fog megjelenni.

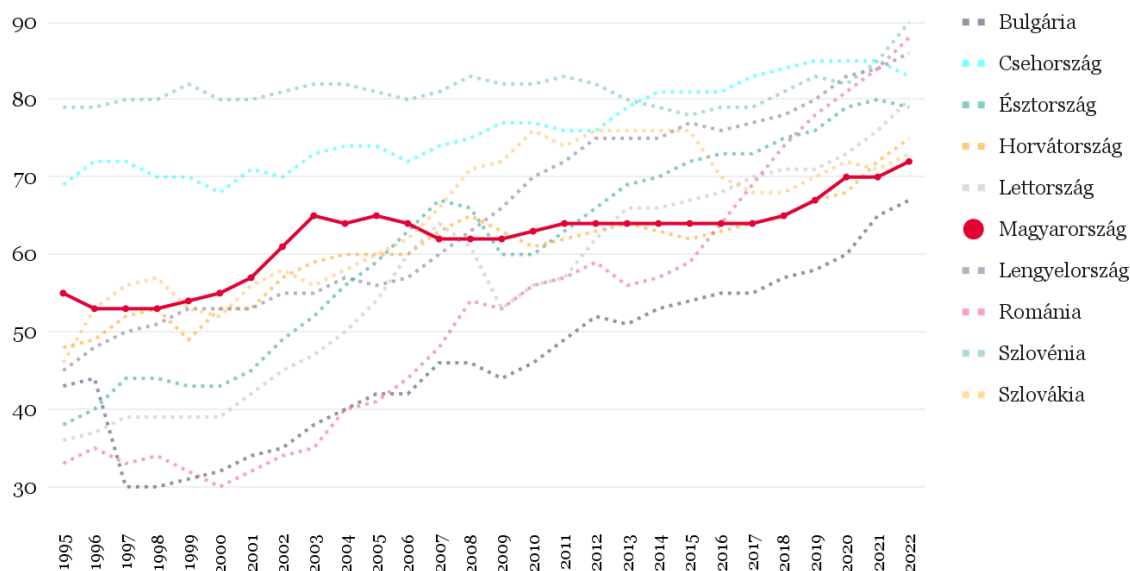

A kutatásról

Az elmúlt 10 évben a magyar gazdaságra – a 2020-as COVID-évet leszámítva – folyamatos és jelentős gazdasági növekedés, valamint a reálbérek emelkedése volt jellemző. A javuló tendenciák következtében hazánkban minden elérhető statisztikai adat alapján csökkent a szegénység mértéke. Mindazonáltal a vásárlóerő-paritáson mért tényleges fogyasztás alapján 2022-ben a magyarok az uniós átlag 72 százalékát fogyasztották, aminél csak Bulgária teljesített rosszabbul a maga 67 százalékával.² Másképp fogalmazva: Magyarország jelenleg az unió második legszegényebb állama. Ráadásul hazánk számít az 1995 és 2022 közötti időszak egyik legnagyobb vesztesének: az alsó harmadból induló országok körében Magyarország relatív pozíciója esett vissza a leginkább, miközben közvetlen versenytársaink megelőzték bennünket. Annak érdekében, hogy Magyarország versenyképesebb, gazdagabb és sikeresebb országgá válhasson, az Egyensúly Intézet 2020 óta dolgoz ki szakpolitikai javaslatokat, egyebek között a magyar [vállalatok megerősödését](#), az [oktatás fejlesztését](#) és a [szegénység csökkentését](#) szolgálókat.

² Eurostat: Purchasing power parities (PPPs), price level indices and real expenditures for ESA 2010 aggregates; <https://shorturl.at/fhoD5>.

Tényleges egyéni fogyasztás az alsó harmadból induló országok körében (vásárlóerő-paritáson, 1995-2022)

9. ábra: Tényleges egyéni fogyasztás az alsó harmadból induló országok körében (vásárlóerő-paritáson, 1995–2022) | Egy főre jutó reálkiadások volumenindexe; bázis = az Európai Unió 27 tagállama; bázisév = 2020; forrás: Eurostat

Az elmúlt évtized általános életszínvonal-növekedésével párhuzamosan a hazai szegénységgel kapcsolatos módszertani és szakpolitikai viták az utóbbi években megfogyatkoztak. Az utóbbi hónapokban azonban a folyamatosan növekvő infláció, az energiaválság, a költségvetési kiigazítások, az uniós források befagyasztása, valamint a magyar gazdasági növekedés várható stagnálása nagy valószínűséggel megakasztja a korábbi javuló tendenciát. Mindez a magyarországi szegénység újbóli növekedéséhez vezethet. Annak érdekében, hogy a döntéshozók, az állami intézményrendszer, valamint a karitatív és egyéb civil szervezetek megfelelően és időben reagálhassanak a kialakuló helyzetre, a mainál naprakészebben és a jelenleginél pontosabban fel kell tudniuk mérni a probléma nagyságát, azaz az elszegényedés (vagy a szegénység csökkenésének) folyamatát, a magyarországi szegények arányát, a lakosság gazdasági várakozásait.

Az Egyensúly Intézet ehhez a feladathoz kíván hozzájárulni azzal, hogy negyedévente a magyar lakosság egészét reprezentáló közvélemény-kutatást készít, amely segítségével a szegénység aktuális mértékét és a várható trendeket becsüli meg. Amíg a hivatalos statisztikai adatok a hazai szegénység sok hónappal vagy akár több mint egy évvel korábbi állapotát mutatják be, addig az Egyensúly Intézet negyedéves jelentéseiben néhány héttel korábbi, friss adatokból dolgozik. Ez lehetővé teszi a gyorsabb döntéshozói reakciókat, valamint az adott éven belül javuló vagy romló trendek vizsgálatát. A bemutatott adatok ezért nem feltétlenül felelnek meg KSH legutóbbi szegénységi számításainak, hiszen a megkérdezettek pillanatnyi helyzetét tükrözik. A negyedévente megismételt kutatásban öt állandó kérdésen keresztül vizsgáljuk a lakosság gazdagodásának vagy szegényedésének trendjét:

1. Ön szerint a következő három hónapban lesz annyi pénze, vagy nem lesz annyi pénze, hogy mindig melegen, azaz az otthoni teendőkhöz, alváshoz megfelelő hőmérsékleten tartsa a saját otthonát?
2. Ön szerint a következő három hónapban emelkedni vagy csökkenni fog az ön háztartásának havi bevétele? Kérem, hogy most ne csak saját bevételeire gondoljon, hanem minden önnel együtt élő családtag bevételeire is!
3. Ön szerint a következő három hónapban pénzügyileg megengedheti magának, vagy nem engedheti meg magának, hogy legalább minden második napon húst vagy halat egyen?
4. Ha holnap egy váratlan, de halaszthatatlan 100 ezer forintos kiadása lenne, akkor saját erőből ki tudná fizetni a 100 ezer forintot, vagy nem tudná kifizetni a 100 ezer forintot?
5. Önnek csak egyedül, személy szerint mekkora összegre lenne szüksége:
 - a. A szűkös megélhetéshez: ... forint havonta
 - b. Az átlagos szintű megélhetéshez: ... forint havonta
 - c. A gondtalan élethez: ... forint havonta

A kutatást a Friedrich-Ebert-Stiftung Budapesti Irodája támogatta.